

• Največji slovenski dnevnik •
v Združenih državah
Velja za vse leto \$4.00
Za pol leta \$2.50

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The Largest Slovenian Daily
in the United States
Issued Every Day Except Sundays
and Legal Holidays
75,000 Readers

TELEFON: 2876 CORTLANDT.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT.

NO. 264. — ŠTEV. 264.

NEW YORK, MONDAY, NOVEMBER 10, 1919. — PONDELJEK, 10. NOVEMBRA, 1919.

VOLUME XXVII — LETNIK XXVII

PREGLED PREM OG. STAVKE

MALO IZPREMEMBE JE OPAZITI V PREM OG OVNIK IH, KI PRIPADAJO UNIJAM TER SO ORGANIZIRANI. — POROČILA Z RAZLIČNIH PREM OG OVNIH SREDIŠČ. — V ISTOČNEM OHIO POČIVAJO VSE MAJNE.

Washington, D. C., 9. novembra. — Poročila iz različnih krajev, ki so dospela v glavni stan premogarskih baronov, kažejo naslednji položaj, obstoječ po teden dni trajajoči stavki v premogovnikih mehkega premoga:

PITTSBURGH, PA. — Vse unijske majne so zaprte, a iz ne unijskih manj poročajo o povečani produkciji. Dosedaj ni bilo občutiti nikakega pomanjkanja premoga.

SEVEROIZTOČNI KENTUCKY. — Pregled splošnega položaja kaže, da se je dvakrat toliko delavcev vrnilo na delo kot prve dni.

BILLINGS, MONT. — V vseh premogovnikih Montane in severnega Wyominga je opaziti popolno prekinjenje obratovanja v premogovnikih. V Wyomingu so se sestali odposlanci delavcev in delodajalcev na prošnjo gubernerja.

SALT LAKE CITY, UTAH. — Vse majne obratujejo ter je produkcija normalna.

SEATTLE, WAS. — Vsi premogarji so zastavkali ter ni opaziti nobene izpremembe v položaju izza 1. novembra.

CHARLESTON, W. VA. — Poročati ni o nikakih izpremembah.

WELLSTON, OHIO. — Vsi premogarji so zastavkali prvi dan, ter ostali na stavki kot en mož.

BUTLER, PA. — Razmere v tem premogovnem okraju so neizpremenjene. Na delu je manj kot deset odstotkov prejšnjih uslužbencev.

NORTON, VA. — Nikake izpremembe ni v tem premogovnem okraju. St. Charles, St. Lee okraja sta popolnoma zaprta ter ne obratuje niti ena majna. Preostali del viržinskih premogovnih polja obratuje kot ponavadi ter producira maksimalno množico premoga.

KANSAS CITY, MO. — Razmere v Missouri, Kansasu in Oklahomi ter Arkansasu so ostale dosedaj neizpremenjene.

WHEELING, W. VA. — Če se primerja brzojavko z dne 1. novembra ter zadnjo, kažejo razmere v tem okraju, da je sedem ne unijskih rogov na delu in da je izbruhnila stavka le v dveh ne unijskih rovih. V splošnem: pa se je položaj izboljšal.

COLUMBUS, OHIO. — Vsi premogarji v južnem Ohio so zastavkali dne 1. novembra ter niso od onega časa naprej izkopali niti ene kepe premoga, z izjemo premoga, ki je neobhodno potreben za obratovanje električnih in drugih naprav v premogarskih okrajih. Popoln mir prevladuje v tem okraju.

INDIANA. — Nikake izpremembe ni opaziti v primeri s prvim dnem stavke. Vsi premogarji stavkajo kot prvi dan.

TRACY CITY, TENN. — Vsi premogovniki so zaprti in skretnje produkcije znaša celih sto odstotkov.

CLEVELAND, OHIO. — Vse majne so zaprte v istočnem polju države Ohio.

CHICAGO, ILL. — V severnem Illinoisu ni opaziti nikake izpremembe v položaju. Vse majne počivajo, a v splošnem ni niti najmanjšega nerada.

McALESTER, OKLA. — Položaj z ozirom na premogarsko stavko je neizpremenjen. Dosedaj ni pričela niti ena majna obratovati.

HARLAN, KY. — V Harlan premogovnem okraju so vse majne zaprte z izjemo U. S. Coal in Black Mountains. V splošnem pa je položaj tak kot je bil dne 1. novembra.

LOUISVILLE, KY. — Položaj v zapadnem Kentuckyju je tak kot je bil pričetkom stavke ter producira približno 50 odstotkov normalne produkcije premoga.

FAIRMONT, W. VA. — Opaziti je počasno večanje števila premogarjev, ki se vračajo na delo. Enaindeset premogovnikov obratuje sedaj. Nekateri teh premogovnikov so bili unijski, a obratujejo sedaj na neunijski podlagi.

WILLIAMSON, W. VA. — Položaj je neizpremenjen. Produkcija normalna.

BIRMINGHAM, ALA. — 56 majn obratuje ter pripada eni zvezi. Številne majne poročajo, da so dobile nove delavce. Produkcija znaša 80 odstotkov normalne ter postaja vsak dan večja.

FROSTBURG, MD. — Nikake izpremembe ni v stavkarskem položaju.

DES MOINES, IOWA. — Vsi premogovniki v Iowi so zaprti.

BECKLEY, W. VA. — V Winding Gulf premogovnem polju so naložili v četrtak 545 kar in v petek 446 kar. Razmere so v splošnem normalne.

ALTONA, PA. — Opaziti je povečanje produkcije vsaki dan izza izbruha stavke. Dne 1. novembra so naložili rovi 400 kar, v petek pa tisoč.

STANJE PREDSEDNIKA.

Washington, D. C., 8. novembra. — Dr. Francis Dereum, specijalist za živčne bolezni, ki je bil po klican v Belo hišo takoj ob pričetku bolezni predsednika Wilsona, je svojega bolnika preiskal vsaki teden ter izdal danes ugotovilo, da se je zdravstveno stanje predsednika izdatno izboljšalo.

Predsednik je odobril veliko število imenovanj ter jih poslal senatu v potrdilo, a ni drugače naznanje njegovih zdravnikov je, da mora še nadalje slediti programu počitka in da se ne vedno razburja ali izmuči od dela. — New York 39; Newark, N. J. 31; Hartford, Conn. 33; Philadelphia, Pa. 9; Trenton, N. J. 1; Baltimore, 10; Monessen, Pa. 2; Bennington, Pa. 1; Universal, Pa. 1; Cleveland, O. 17; Akron, O. 6; Buffalo, N. Y. 14; Chicago, Ill. 15 in Detroit, Mich. 40.

DEPORTACIJA RADIKALCEV

Washington, D. C., 8. novembra. — Justični departmet je dosedaj aretiral 219 "rdečkarjev", katere je pripravil za deportacijo. Tozadevno izjavo je podal danes justični departmet. Aretirani so bili iz naslednjih držav:

— New York 39; Newark, N. J. 31; Hartford, Conn. 33; Philadelphia, Pa. 9; Trenton, N. J. 1; Baltimore, 10; Monessen, Pa. 2; Bennington, Pa. 1; Universal, Pa. 1; Cleveland, O. 17; Akron, O. 6; Buffalo, N. Y. 14; Chicago, Ill. 15 in Detroit, Mich. 40.

FRANCIJA RABI POMOČI AMERIŠKE ČETE V SIBIRIJI

Finančni minister Clotz pravi svetu, da se Francija junaško bori v poskusu, da odplača vojni dolg.

Pariz, Francija, 8. novembra. — Prva obletnica podpisanja premirja je našla Francijo še vedno bolno na žepih a trdno v sklepu, da se z mednarodno pomočjo zopet postavi na noge ter zadosti vsem svojim obveznostim. Izgledi za bodočnost so lepi, čeprav obstojajo velike težkoče.

Francoski minister za finance je hotel predložiti ameriški občinstvu natančni položaj Francije ter izjaviti v tozadevnem memorandumu:

— Tekom vojne je imela Francija dvomljivo a kljub temu kravo čast, da je bila glavno vojni pozorišče. V času sklenjenja premirja pa je trpela največja in najbolj divja opustošenja ter največje izgube.

Več kot polovica francoskih mož v vojaški starosti je bila ubita ali pa ranjen av bitki. Cesar ni uničila direktna vojna, je uničil sovražnik namenoma in s tem so postali tudi tozadevni viri neporabni za bližnjo bodočnost.

Sedaj je naša naloga odplačati vojne stroške, da uredimo svoje seve in vzhodne kraje.

Francija se je na junaški način lotila tega dela. Vsi viri države so na razpolago okrajem, katere je sovražnik izpremenil v pušcavo.

Vspričo tega nenormalnega položaja je seveda trpela denarna vrednost ali valuta, vendar pa bi bilo povsem neprimerno smatrati valuto za resničen znak našega položaja, ki je vse prej kot neugoden.

Francoski zunanji dolg znaša približno trideset tisoč milijonov frankov in sedemindvajset tisoč milijonov doljubemo ameriškim in angleškim zakladnicam.

Pogodba, sklenjena v Versailles, je prinesla Franciji zadolženje za krivico storjeno j leta 1871. Vrnili ji je Alzacijo in Lorensko. Potom te pogodbe zamore Francija izrabiti premogovnike v dolini reke Saar ter je dobila povračilo za izgube vsled samovoljnega uničenja francoskih premogovnikov od strani sovražnika.

Francija bo dobila nazaj svojo izgubljeno lastnino, svojo čredo domačih živali, svoje stroje ter vse predmete, ki jih ji je ukradla Nemčija.

Nemčija mora plačati Franciji za vso škodo, povzročeno posameznim državljanom, vso škodo uničevanja lastnine ter svote namenjene za vojaške penzije.

Nemčija mora izročiti Franciji denar, bonde, trgovsko blago, živino, premog in kemične produkte. Stroške okupacije zavezniških armad mora nositi Nemčija. Francija bo tudi dobila nazaj denar, ki ga je posodila Belgiji.

Upati je, da bo dobila tudi del nemških kolonij, katere so zavezniški odvzeli Nemcem.

LLOYD GEORGE IN RUSKA POLITIKA.

London, Anglija, 8. novembra. — Min. predsednik Lloyd George ki je govoril na banketu londonskega župana ter omenil tudi napore najvišjega zavezniškega sveta z ozirom na Rusijo, je rekel tudi naslednje:

— Upam, da ni daleč čas, ko bo do sile v stanu obnoviti poskuse za mirovno uravnavo z boljšim upanjem na uspeh.

Jadransko vprašanje je šlo preko številnih in globokih strasti, — je nadaljeval min. predsednik, — vendar pa sem prepričan, da bo mogoče najti uravnavo, ki bo soglašala z interesi in častjo vseh naših junaških zaveznikov.

Na drugi strani pa sem na enak način prepričan, da bo zagotovljena polna pravica vsem narodom, ki so se opustili avstrijskega jarma.

AMERIŠKE ČETE V SIBIRIJI

Združene države bodo še nadalje obdržale svoje čete v Sibiriji. — Pogodba z Japonsko.

Washington, D. C., 8. novembra. — Državni departmet še dosedaj ni objavil odgovora japonske vlade na ameriško poslanico, ki je bila odposlana v septembru in v kateri je ameriška vlada hotela izvedeti, če je japonska vlada v polni meri pripravljena sodelovati z Ameriko v Sibiriji.

Uradniki državnega departmeta izjavljajo, da je bil odgovor Japonske "zadovoljiv".

V zunanjem uradu so izjavili danes, da bo besedilo ameriške poslanice ter ono japonskega odgovora objavljeno še tekom današnjega dne, da pa se je besedila teh dveh poslanic zadrževalo iz goročega in tehtnega vzroka.

V Tokio so objavili listi vsebinsko ameriške poslanice ter tudi glavno vsebino japonskega odgovora na ameriško noto.

Združene države so soglasno s temi pojasnili sprejele v bistvu vse izražene rezervacije, ki jih je določila Japonska v svojem odgovoru. Čeprav je pričakovati na daljnih pogajanjih, se vendar glasi, da ni nobenega vprašanja glede umaknenja ameriških čet iz Sibirije. Možnost takega umaknenja je bila natančno ugotovljena in navedena v ameriški poslanici.

Glavni napor Združenih držav v diplomatičnem sporu z Japonsko ima za predmet, da se ugotovi jasen sporazum z Japonsko gde njenega stališča v Sibiriji ter izihti dosedaj nejasno politiko obeh vlad v luči novih razmer ter izpremenjenih razmer, odkar so ameriške in japonske čete prevzele glavno ulogo v Sibiriji ter zastražile transsibirsko železnico.

Vsled tega se tudi ni bati, da bi prišlo med obema državama do kakakega resnega ali tehtnega spora v Sibiriji.

POTRES V ITALIJI.

Rim, Italija, 9. novembra. — Dva potresna sunka sta storila veliko škodo v dolini Tibere tekom preteklih noči. 150 poslopj je bilo deloma razdejano. V San Sepolero, petnajst milj od Arezzo in v San Bartolomeo prebiva prebivalstvo v šotorih.

Če bi bil človek hudoben, bi rekel, da je zadelo Italijo božja kazen. Tega pa ni mogoče reči, ker vladajo v Italiji čisti, ki ne poznajo krščanskega Boga).

APOSTOL JANEZ JE BIL BOLJŠEVIK.

Chicago, Ill., 9. novembra. — Rev. dr. S. J. Case, profesor na Chicago Divinity šoli, je izjavil, da skrivno razodetje ne prerokuje razdejjanje sveta, pač pa samo razdejjanje rimskega cesarstva. Janez Evangelist je bil boljše vik. Dr. Case pravi nadalje: — Z besedo svet je mislil Janez rimsko cesarstvo. Prav lahko ga označimo kot boljše vika. Denunciral je materialno prosperiteto trgovine med Rimom in Aleksandrijo ter drugimi pristanišči Sredozemskega morja. Prišel je do spoznanja, da bo sčasoma vsa vojaška, politična in socialna slava strohnela.

PARIŠKI ŽELEZNIČARJI PROTI BLOKADI SOJVETNE RU SIJE.

Pariz, Francija, 9. novembra. — Pretežna večina članov francoskih železniških unij je glasovala za generalni štrajk. Člani upajo, da bo do s pomočjo generalnega štrajka odpravili blokado Rusije.

Lisbona, Portugalsko, 9. novembra. — Ministrski svet je sklenil vzporedno kampanjo proti boljše vikom.

POZOR SLAMNIKARJI!

Ladies Hat Manufacturers Protective Ass'n,
621 Broadway, N. Y. C.
in
United Cloth Hat and Cap Makers of North America,
41 Union Square, N. Y. C.
in
Joint Board of Millinery Workers Union
64 E. 4th St., N. Y. C.

Gospodje: —

Z velikim zanimanjem sem zasledoval potek spora, ki je nastal med asociacijo in unijo.

Ne sme se pozabiti nesrečnega položaja v industrialnem boju, ki je nastal po štirih letih kolektivnega pogajanja med unijo in asociacijo.

Z ozirom na odnose med obojema organizacijama katere zastopam že štiri leta kot nepristranski načelnik poravnalnega odbora, si drzmem svetovati konferenco med zastopniki asociacije ter zastopniki unije. Prepričan sem, da se bo doseglo zadovoljiv sporazum, če se vrši konferenca ob tem času. Svetujem vam, da sprejmete to povabilo. Umevno je, da se mora smatrati to sporočilo kot zapupno, dokler nista obe stranki zadovoljni s tem nasvetom.

Pričakuje čimprejnjega odgovora sem hvalečni

Dr. Paul Abelson.

Odgovor po štiri dni trajajočem razmotrivanju.

Dr. Paul Abelson,
35 Nassau Street,
New York, N. Y.

Dragi gospod: —

Odgovarjajoč na vaše sporočilo z dne 3. novembra, v katerem valite našo organizacijo in Ladies Hat Manufacturers Protective Association na konferenco, vam želim naznaniti v imenu naše mednarodne organizacije in skupnega odbora Millinery & Ladies Hat Workers unije, da smo pripravili konferenco z asociacijo in sicer ob času, ki ga vi določite.

Vdani vam

Max Zaritsky, predsednik.

Dejstva glede generalnega štrajka v slamnikarski industriji.

To je že deveti teden štrajka proti National Association of Ladies Hatters in Ladies Hat Frame Manufacturers Association ter deveti teden proti Ladies Hat Manufacturers Protective Association.

Asociacija je odgovorila dr. Abelsonu, da želi in da je pripravljena posvetovati se z zastopniki unije.

Na tisoče možkih in žensk, iz delovalcev ženskih klobukov je pokazalo v zadnjih tednih štrajka, da hočejo obdržati organizacijo ter ostati združeni, dokler gospodarji ne ugođe njihovim upravičenim zahtevam.

Konferenca se bo pričela danes ob desetih dopoldne.

Pogajanja ne bodo čisto nič prekinila nadaljevanje štrajka.

Generalni štrajkarski odbor prosi vse štrajkarje, naj nadaljujejo s svojim dobrim delom, dokler ne bo dosežena poravnava.

Vsi štrajkarji naj začno v ponedeljek zjutraj čimprej mogoče s piketsko službo ter naj se zberejo ob dveh popoldne v Bryant Hall, Manhattan Lyceum, Astoria Hall. Na tem shodu bodo uradniki poročali o natančnem stanju štrajka. (Adv.)

VSTAVNO POVELJE JE NAPAD NA PRAVICE PREM OG ARJEV

VAŽNA SEJA AMERICAN FEDERATION OF LABOR. — LEVERJEVA POSTAVA NI BILA NIKDAR NAPERJENA PROTI DELAVCEM. — UNIJSKI URADNIKI SO STORILI, KAR JE BIL V NJIHOVI MOČI SAMO DA BI PREPREČILI ŠTRAJK.

Washington, D. C., 9. novembra. — Izvrševalni odbor American Federation of Labor je izdal danes ugotovilo, v katerem pravi, da vstavno povelje proti štrajkujočim majnarjem naravnost nasprotuje človeškemu razumu.

To ugotovilo je bilo izdano po štiri ure trajajoči seji izvrševalnega odbora.

Kot podlaga za vstavno povelje je služila vladi Leverjeva postava. Toda Leverjeva postava ni bila nikdar naperjena proti delavcem. Če jo uporabljajo proti delavcem, se ne dela s tem samo delavcem krivice, pač pa vsem prostost ljubečim Amerikancem.

Razen Williama Greena, generalnega tajnika Mine Workers, so bili navzoči vsi glavni uradniki American Federation of Labor. Seja se je začela ob treh popoldne. Ugotovilo sta sestavila Samuel Gompers in Frank Morrison. V njem so na dolgo in široko obrazložena pogajanja, ki so se pa vsa izjalovila. Unijski voditelji so napeli vse sile, da bi preprečili štrajk, kar se jim pa ni posrečilo.

V BOJU ZA KAPITAL

ZVEZN SODNIK ANDERSON JE DOLOČIL TOREK KOT ZADNJI TERMIN ZA KONEC PREM OG ARSKE STAVKE. — NE POKORITI SE, JE USTAJA. — JE REKEL. — ORGANIZACIJA JE KRIVA ZLOČINA.

Indianapolis, Ind., 8. novembra. — Pod pritiskom United States okrajnega sodišča morajo United Mine Workers of America preklicati svoj poziv na stavko v torek do desetih zjutraj. Sodnik Anderson ni le odobril zvezne prepovedi, vsled katere ne sme organizacija voditi stavke, temveč je celo prikratk v ameriški zgodovini zahteval, da organizacija umakne svoj poziv na stavko.

Premogarji sami bodo dvignili priziv, a ne morejo storiti tega uspešno pred torkom Premogarski uradniki, prizadevi vsled povelja sodišča, so bili pozvani, naj se sestanejo na sejo v ponedeljek. Če ne bodo umaknili poziva na stavko, bodo izpostavljeni kaznim radi zaničevanja sodišča.

Sodnik Anderson je utemeljil svoj sklep na trditve vlade, da je soglasno z Leverjevo postavo, tikajočo se kontrole živil in kuriva, United Mine Workers organizacija kriva zločina, ker skuša omejiti razdelitev premoga.

Lever postava je veljavna, dokler ne bo predsednik na omejen način proglasil miru, — je rekel sodnik Anderson ter dal zastopnikom organizacije nasvet, naj se ne skušajo pripraviti glede tega vprašanja, kajti sodišča so že odločila glede tega vprašanja. Malo se je dvomilo tukaj o tem, da bo priziv na stavko dejanski preklican.

Noben izmed uradnikov unije, kojih imena so navedena v sodnijski odločbi, ni hotel govoriti o tem. Glasilo pa se je v uradnih unije, da se bosta tako Lewis kot Willim Green pokorila postavi.

Sodnik Anderson je dal jasno izraza svojemu mnenju glede stavke. — Ni le nepostavna, — je rekel, — temveč bi tudi predstavljal vspricho zapovedi Združenih držav ter sodnijskih povelj naravnost ustajo.

LANSING BO POZDRAVIL WALESKEGA PRINCA.

Washington, D. C., 9. nov. — Ko bo prišel v Združene države waleški princ, ga bo sprejel na mednarodni meji državni tajnik Lansing v spremstvu vladnih uradnikov.

V Washington bo prišel na "Dan premirja", to je v torek. Tam ga bo pozdravil v predsedniškem imenu podpredsednik Marshall. Obiskal bo Belo hišo, Mount Vernon in mornariško akademijo v Annapolis.

ROJAKI NAROČAJTE SE NA "GLAS NARODA", NAJVEČJI SLOVENSKI DNEVNIK V ZD RU ŽEN IH D R Ž AVAH.

Pazite na nove cene

Pošiljamo denar na Kranjsko, Štajersko, Hrvaško, v Slavonijo, Bosno in Hercegovino popolnoma zanesljivo in sedanjim razmeram primerno tudi hitro.

Jamčimo ali garantiramo za vsako pošiljatev, toda za kake mogoče zamude v izplačilu ne moremo prevzeti nikake obveznosti.

Sedaj pošljemo v staro domovino, naprimer:

100 kron	\$2.00	500 kron	\$ 9.00
200 kron	\$3.85	1,000 kron	\$ 18.00
300 kron	\$5.80	5,000 kron	\$ 90.00
400 kron	\$7.70	10,000 kron	\$178.00

Označene cene so veljavne do dne, ko se nadomestijo z drugimi.

Denar nam je poslati najbolj po Domestic Postal Money Order ali pa po New York Bank Draft.

TVRDKA FRANK SAKSER, 82 Cortlandt Street, New York, N. Y.

Prazna slama

Švicarska federacija prijateljev Armenске je poslala predsedniku Wilsonu kablogram, v katerem je rečeno med drugim tudi sledeče:

— V tej svetovni vojni ni noben narod toliko tuel kot so trpeli ravno Armeni. Armenija umira in umirajočim ne pride nihče na pomoč. Če pustimo napreden mandat, kajti drugače bo Armenija izginila s sveta.

plani bodo vozili pošto iz Anglije
v Francijo in nasprotno.

Tudi evangelska cerkev bo u-
živala svobodo.

Par resnic o premogarjih

ne more zaupati niti trenutek. Ni ste čutili posledice in se kesa
pa samo kamenje, ki nas ogroža ne bo že prepozno.

Švicarska federacija prijateljev Armenске je poslala predsedniku Wilsonu kablogram, v katerem je rečeno med drugim tudi sledeče:

— V tej svetovni vojni ni noben narod toliko tuel kot so trpeli ravno Armeni. Armenija umira in umirajočim ne pride nihče na pomoč. Če pustimo napreden mandat, kajti drugače bo Armenija izginila s sveta.

plani bodo vozili pošto iz Anglije
v Francijo in nasprotno.

Tudi evangelska cerkev bo u-
živala svobodo.

ne more zaupati niti trenutek. Ni ste čutili posledice in se kesa
pa samo kamenje, ki nas ogroža ne bo že prepozno.

MRTVI KAPITALI

Hrvatski spisal JOSIP KOZARAC

(Nadaljevanje.)

Mati in tetka zbere ta svojo uševno moč, da bi iz vsakega krhtaja njenih potez v obrazu, iz strpanja oči mogli razbrati, kakje misli se v tem hipu porajajo v njeni glavi — a ničesar nista mogli najti. Prej mračni Ankin obraz je prešel, ko je začela ime Urbanitzky, brž v vsakdanjo vedrinu in iskrenost. Niti za hip ni v sreću podvomila, da se za stalno odloči v tej stvari. Mati in tetka sta bili presenečeni, ko sta jo videli tako vedro; nista vedeli, kako naj si potolmačita ta duševni mir in pokoj.

"Mislim, Anka, da boš umela to odlikovanje, to čast, in ga boš znala tudi osliti..."

"Umejem in v cenim, a ne grem za njo."

Gospa Matkovičeva je postajala že nestopnja. Bila je preveč razburjena, nego da bi umela Anko in njene misli.

"Meni se je gospod Urbanitzky zelo onillil, brž ko sem ga ugledala; posebno ugodna je njegova mehkota, simpatična govorica. Vi sok uradnik, a ker je mlad, bo sigurno še višji. Ako vrh tega še pomisliš, da te zelo ljubi, da te uprav obožava — mislim, da niti največja izbiralka ne more od človeka več zahtevati..." Tako je tetka začela juriti na to krasno deklico, ki se je iz iskrenosti besede takorekoč igrave upirala vsji bistrotnosti in nagovajanju matere in tete.

"Mislim, da to ni dovolj, da se samo zahteva nekaj od nje — marveč je treba prečeti tudi ono, kar se mu more dati tudi za vzdarje."

"Govoril je s toliko izvestnostjo in odločnostjo o snubitvi, niti od daleč ni omenil dote, ne zahteva ničesar, njegova plača je dovolj. Pomisli samo, koliko jih je dandanes, ki ne iščejo dote..."

"Draga teta, nisem na to niti mislila, nego na nekaj povsem drugega. Zame nima niti dote niti velika plača niti ne vrednosti..."

"Dobro, on ne zahteva dote — ljubi te, a sčasoma vzljubiš tudi ti njega in kaj hočeš več? V ostalem, danes se nikdo ne poroča iz ljubezni, nego eni radi dote, drugi radi protekcije, tretji radi časti..."

"Jaz ne spadam v nobeno teh..."

"Gotovo ne spadaš, ker ti poroči on iz ljubezni, ničesar drugega ne zahteva..."

"Ali mislite, da je za zakonako življenje dovolj, ako on mene ljubi?"

"Ne vem, kaj še hočeš več? Vsako dekle je za to, da se poroči, a redkokatera se poroči, kakor bi ravno želela, ker to je na svetu nemogoče. Glavno je to, da ji je s poroko zagotovljeno življenje, ako ne boljše, pa vsaj tako, kakor je bilo v očetovi hiši..."

"To pri meni ni glavno..."

"A kaj je glavno pti tebi?"

vprašala mati in tetka hkrati

"Prej bi se vdala za onega, katerega ne ljubim jaz in kateri tudi ne ljubi mene, nego za onega, ki mene ljubi, a ga jaz ne ljubim!"

Gospa Matkovičeva se ni vedela, pri čem je. Da ni bila tako zavzeta za ženitev, bi mogla in morala že uvideti, da Anka to močitev odklanja, da ne more vzeti onega, katerega ne ljubi. Gospa Matkovičeva je dobro vedela, da bo težko prisiliti Anko h čemu; zato se je trudila, da jo vsaj z mirnim razlaganjem pregovori. Pa niti to se ji ni postčilo, ker ji je bila hčerka preposeben značaj, nego da bi kakemu prigarvanju žrtvovala svoje ideje.

Stari Matković se je vrnil z Lujom v sobo in uganil takoj hčerine misli. Močno mu je odleglo, ko je videl Anko vedro in brezskrbno. V njegovi duši je medtem preletela panorama njegovega življenja, počenši od poročnega dne do danes. Vedel je, da ga njegova žena ni ljubila nikdar, ali zakaj jo je kljub temu vzela, tega ni znal. Prišlo je nekako tako, kakot se to dogaja na svetu vsak dan. Pa ži-

vela sta vendar, odgajala krasne otroke, a med njima ni bilo nikdar one obiteljske topline, nista bila nikdar dve telesi z eno dušo, bila sta dva protiva tabora — in prva posledica tega je bila, da so tudi njuni otroci postali takli. Dvoje jih je odšlo v materin tabor, a dvoje v očetov. A niti otroci sami ju niso zblíževali, nego so ju uprav še markantneje razdruževali. Nikdar se nista toplo in iskreno porazgovarjala o usodi svojih otrok, nego je vsak v sebi odločeval in šele tedaj, ko so si odločitve nasprotovale, šele tedaj sta izpregovorila kakor besedo, ali ta beseda je bila že ogorčena in svadljiva ter je njunim otrokom padala v srce tako, da sta se Anka in Vinko odtegnili povsem materinemu, a Luj in Nela očetovemu vplivu in svetu. To je bolelo Matkoviča tembolj, ker je vedel, da niso tega krivi otroci nego oni stariši. Da prikrili se maež pred deo, jih je ljubil nad vse in se žrtvoval ves za njihovo dobrobit. Na videz je sicer prepuštil vso odgojo ženi ter kril po možnosti pred otroki jez, ki je zeval med njo in njim...

Zato si sedaj ni mogel predstavljati večjega greha, nego siliti svoje dote, da vzame nekoga, za katerega ne čuti prave istinite ljubezni, za katerega ga ne veže oni notranji sklad, ki se pozneje ne da doseči niti z zlatom niti z mogočnostjo ali s kakikoli žrtvami. Po svojem dvakratletnem zakonu je bil uvetjen, da je ljubezen glavni pogoj vsake ženitve, in če ravno ni pri vsakem paru, gotovo pa pri Anki, zakaj njeno sree ni bilo vdano nobenim muham in hirom, bi bi se ji mogli danes ali jutri maščevati — kako bi trpela, če bi vzela neljubega moža..."

Gospa Matkovičeva in sestra nista mogli večerjati, nego sta odšli v drugo sobo, da se vnovič posvetojeta.

"Iz vsega njenega govora izprevidim, da ga nebe", je začela teta. "Kaj je temu dekletu? Ali je na tej vasi podivjala in se umika moškini — ali je morda že v kogarkoli zaljubljena? Samo je vseskor žalostno, da pri svojih otrocih nimam toliko ugleda in moči, da bi jim mogla dokazati, kaj je za njih koristno in kaj ni..."

"Znamo ti je, da je bilo molčevje in da je delala vedno po svoji volji — ali da bi bila neposlušna, tega ne morem reči..."

"Kako da nisi mogla dosedaj spoznati njenega mišljenja, spoznati njenih skrivnosti in se o pravem času nastopiti na pot temu, kat ni koristno in rešilno..." je govorila razdraženo teta.

"Nikdar je nisem ušla in zato tudi nisem mogla spoznati, kaj misli — ona je vedela tako, kakor da ne misli ničesar in ničesar ne čuti..."

"Gotovo je zaljubljena..."

"Morebiti, jaz ne vem! Ali povz mi: v koga? Tu ni nikogar..."

"Nikogar... Morda v Lešca..."

Gospa Matkovičeva prebledi od čuda na te besede.

"V njega... morebiti, a ne verjamem, prav ničesar nisem opazila..." Pa tudi kako naj bi se zgledata vanj, ko pa on ni nič, pteprost gospodarski pristav..."

je govorila gospa Matkovičeva pretirano, kakor da govori bolj sama sebi nego komu drugemu. In v tem trenutku se ji je zdel Lešić tako inzek, da se je čudila, kako je ogle sploh s tem človekom izpregovoriti kdaj kakšno besedo. Ni mogla pojmiti, kako se ji je dalo danes iti k njemu na gurno, stopiti v njegovo sobo, kako ga je mogla, če tudi le za trenutek, izmeti za interesantnega — kakor je bil danes v tesnici... On in Urbanitzky! — Sramovala se je, da je vzporedila te dve sliki v svoji domisljiji.

"Nisem mislila, da doživim to sramoto od Anke; pomisli samo, kako naj pogledam jutri gospodu Urbanitzkemu v oči, ko sem tu pa obljubila tako gotovo?"

Gospa Matkovičeva se je videla pahnjeno z visoke stopnice, na katero jo je dvignilo ime Urbanitzky, in se ni mogla vzdržati, da ne bi potočila solza...

Udobnost in zdravje

PERFECTION Oil Heaters

STANDARD OIL COMPANY OF NEW YORK

Bolnške sobe potrebujejo svežega zraka in čiste gorkote. Uporaba prenosnega PERFECTION OIL HEATERJA dovoljuje oboje. Po zračenju hitro ogreje sobo, da čisto brezdušno gorkoto, kadarkoli in kjerkoli jo potrebujete.

Z uporabo SoCony petroleja goril deset ur ena galona. Brez saj, brez pepela. Pripravno za takojšnjo uporabo. Vprašajte prodajalca, naj vam pokaže Perfection.

ky, in se ni mogla vzdržati, da ne bi potočila solza...

"Jaz mislim, da še ni vse izgubljeno", nadaljuje zopet gospa Vukovičeva z vedno odločnejšim in strožjim glasom. "Najprej ne puščaj v svojo hišo nobenega mladega človeka, za katerega ti ni, da postane tvoj zet, a posebno ne tega Lešca. Vsekakor bi bilo dobro, da pošlješ Anko za kaka dva meseca k meni, da si v mestnem življenju izbije te trdovratne misli — in ako bi tudi jutri odbila Urbanitzkega, ga bomo na to pripravili ter mu zbudili nade, da je Anka plaša in sramežljiva, in če mu že jutri ne da svoje roke, se to zgodi za kak mesec dni gotovo, ko se počasi privadi njegove osebe. On je tako zaljubljen v njo, da ga prvi uspeh sigurno ne zastraši in ne odbije."

Gospa Matkovičeva je povsem odobrila načrt svoje sestre, nakar ji je nekoliko odleglo ter ji je zopet razsvetlil dušo žarek nade. Ko je stopila v drugo sobo, da leže k počitku, je vsa srečna in razdragana objela Anko, ki je v tem hipu po pričačkavala materino kletev nego poljub...

Gospod Urbanitzky je prišel v resnici drugi dan popoldne in privedel s seboj nekega svojega uradnika, ki je bil šele nedavno k njemu premeščen. Vstopil je v Matkovičovo hišo kakor znanec ali kakor vsak človek, ki prinaša v hišo nekaj izvanredno dobrega, kjer ga željno pričakujejo. Videč obe gospe, ki sta ga pozdravili najpriščneje, je Urbanitzky iz njenih pogledov čital popoln sporazum z njegovim prihodom ter je mislil, da ni treba pred gospo Matkovičovo ponavljati, zakaj je prišel... Tudi Nela jih je sprejela, svečeno oblečena, z velikim in koštnim pogledom in nasmeškom, ter se hitro pridružila gospodu Neumayerju, še mlademu človeku idealne višine in tančine, s plavim "evkterjem" na velikem, ostrim nosu, bledih lic in dolgih prstov, s katerimi je neprestano popravljal kakor sneg bele in zelo široke manšete. Bil je to človek v šestindvajsetem letu, šele nedavno imenovan uradnik pri finančnem uradu; njegovi zunanosti ni manjkalo ničesar, da bi ga vohra v Nela ne našla galantnega in zanimivega. Lotila se ga je z vso silo svojega jezika, a njemu, ki mu je kot pravkar imenovanemu uradniku, bilo mnogo do samega sebe, je bila prva misel, da na prvi mah vsvoji Nelino sree, smatrajoč njeno neprestano naivno čeblija, nje iz iskreno izpoved mladega, nepokvarjenega sree, ki se mu je povsem vdalo...

Ko sta gospoda prišla, je bila Anka na vrta in Urbanitzky se je nekako plaho oziral po sobah za njo. Gospa Vukovičeva se ustavi sama z njim v eni sobi.

"Torej —?" se je glasilo njegovo kratko vprašanje, ki je zahtevalo, da se mu tudi odgovori z isto kratkostjo.

"To, kar je pri vsaki deklici, kadar je tako nenadno zasruba, kar se bo tudi vam zdelo povsem naravno, ako pomislite, da vas je videla samo enkrat v življenju in

govorila z vami... Tako nekako, kakor da se boji izreči, a — mislim, da vas to ne vznemiri, zakaj mi vsi smo vam vdani in skrbimo, da dosežete svojo željo."

Urbanitzkemu se je zresnil obraz in komaj vidljivo se je poklanjal gospe Vukovičevi. Od narave dokaj nadarjen, je imel tudi že toliko izkustva, da je vedel, koliko veljajo besede gospe Vukovičeve. Te besede, akoprav zanj skozinskoz laskave, so imele v njegovih očeh povsem drug pomen. Kljub vsej sladki zgovornosti gospe Vukovičeve je uvidel, da so njene besede potvorbena lepota, izkrivljena istina.

"Ali bi lahko govoril z gospodično?" vpraša z vladno odločnostjo, kakor da kliče na račun podrejenega uradnika, s katerim ni povsem zadovoljen.

Nato je šel z obema gospema na vrt, da poišče Anko.

Sestanek z Anko je bil spoštljiv, celo prisrčen, kakor sestanek ljudi, ki imajo vsak svoje izvestno volje in načelo ter se ne bojé tega načela pred nikomur priznati. Prošetala sta se enkrat in ostala na samem.

"Kakor vidim, ste vi v svojem cesarstvu, v svojem elementu — da se ne izrazim z vsakdenjim izrazom", reče Urbanitzky.

"Ako človek hoče, da ne bode nadležen sebi in drugim, si mora dati posla s tem, s čimer je zvezan tako ozko, kakor smo mi z vasjo."

Iz zgodovine smrtne hiše v Sing Singu

(Nadaljevanje.)

Westinghouse interesi so ravno kar uspešno spravili na trg stroje z izmenjalnim tokom. Dali so velike svote za oglaševanje teh strojev ter izjavljali, da jih je povsem varno spraviti v hiše in delavnice, ker se lahko množino voltov skrči tako, da ne obstaja tak nevarnost usmrčenja kot pri direktnem toku.

Tedaj pa je prišla država ter objavila, da bo uporabljala izmenjalne toke za izvrševanje smrtnih obsodb. Westinghouse družba je takoj objavila, da se ne sme državi prodati ali posoditi nobenega stroja z izmenjalnim tokom. V slednjega je poslala država nekega agenta v Južno Ameriko, da kupi primerno pripravo.

Prvi v električnem stolu.

Charles McElvaine je bil prvi človek, ki je bil obsojen, da mora umreti v električnem stolu. V Sing Sing so ga privedli dne 30. oktobra 1889. Ubil je nekega Kristijana Lucea. Dvoriščni mojster Hilber je dobil naročilo, naj postavi smrtno hišo in med tem časom je bil morilec nastanjen v bolnici.

Delo zgraditve ječe v notranjosti jetnišnice se je pričelo v decembru 1889. Ko je bila hiša postavljena, je bil McElvaine stavljen noter in Derrenbach je dobil povelje stražiti ga.

Mladič pa ni bil dolgo sam v smrtini hiši.

Na Novega leta dan 1890 so privedli v smrtno hišo Japonca mornarja Juigigo. Ki je zabodel do smrti nekega ameriškega mornarja. Nato je prišel kot tretji Jozef Wood, ki je ubil Charlesa Ruffina, sodalceva v Kingsbridge.

Četrti je prišel Harry Smiler, ki je ustrelil Mary Drains, eno svojih treh žena. James Slocum, ki je pretepel svojo ženo v New Yorku, je bil peti morilec, ki je dospel v Sing Sing.

Zagovorniki obsojencev so pričeli z dolgim bojem, da jih rešijo. Neštevilni predlogi so bili stavljeni in cela zadeva je stala \$250,000 da se prepreči usmrčenje mož v električnem stolu. Zadeva vsakega posameznega obtoženca je prišla celo pred najvišje sodišče Združenih držav. Kakorhitro so bili zagovorniki tega ali onega morilca poraženi glede onega predloga so takoj stali drugi predlog.

Postavo so napadali na temelju vseh mogočih ugovorov. Eden teh ugovorov se je glasil, da je usmrčenje s pomočjo elektrike okrutno in nečloveško. Ker je bil obtoženec Wood črnc, je njegov zagovornik trdil, da so bile kršene njegove ustavne pravice, ker ni bilo dovoljeno, da bi bil v poroti en črnc.

Od kod je prišel ves ta denar, je skrivnost, čeprav se je dosti ugaibalo o tem.

Warden Brush je dal dne 26. novembra 1890 preiskusiti stol, katerega je napravil Hilbert ter opremil z žicami elektrika Davis. Na ta stol so privezali konja iz jetniškega hleva. Žival so trdno privezali ter ji povesili na glavo čelado. Ko je bil otvorjen električni tok, je izgorel en varnostni sklep. Konj je dobil le en udarec ter pričel silovito breati. Ta kralj je razburil Slocuma.

— Kaj je to! — je vprašal ves razburjen.

Derrenbecher je vedel, da pripravljajo stol za jetnike, a ni hotel po nepotrebnem razburjati na smrt obsojenega.

— To je konj, ki breca, — je odgovoril.

Slocum ni vedel, da pripravljajo stol za jetnike, ali da je usoda določila, da bo on moral prvi umreti na njem.

Ko so bili izžepani vsi viri zagovornikov, je warden Brown v noči dne 6. julija 1891 prečital štiri rim mozem smrtne obsodbe. Bili so to Slocum, Smiler, Wood in Juigigo. Povedal jim je, da se sodišča nočejo več vmešavati, da ni dal guvernier nikakega upanja in da morajo umreti naslednjega dne ob jutranji zori.

Čeprav jim niso povedali tega, so bili vendar usmrčeni v navadenem redu. Ta red je predstavljaval ravno nasprotje proti redu, v katerem so prišli v smrtno hišo.

Slocum, ki je prišel zadnji, je bil prvi na vrsti.

Celi svet je čakal na izid tega čudnega poskusa. Nobena iznajda

ba izza one Erriksona, ki je iznašel bojno ladjo z vrtečim se stolpom in tako zmagal v bitki z oklopnicami, ki so revolucionirale mornarice celega sveta, ni bila predmet tolikih razprav in pogovorov. Vsakdo se je vpraševal, če bodo šli morilci v večnost brez bolečin in hitro kot je trdil dr. Southwick, oče ideje usmrčenja z električnim tokom.

Števini so trdili, da bodo žrtve mučene ali pa pečene. Pretežna večina ljudi je imela večjo vero v vislice. Skozi stoletja so morilce obešali in skoro vsi so bili proti temu, da bi se poskusilo na tem polju kaj novega.

Warden Brown je šel do skrajnih meja v svojem naporu da se izvede eksekucije tajno. Ni le izključil časnikarskih poročevalcev, ki so bili vedno pripuščeni k obešenjem, temveč celo postavil krog Sing Singa cel kordon oboroženih nih stražnikov. Stražniki so tvorili neprodno črto ter dobili povelje, naj streljajo na vsakega, ki bi skušal priti skozi kordon. Tiha, radovedna množica je stala izven jetnišnice celo noč. Provizorična brzojava postaja je bila ustanovljena tik poleg ozemlja jetnišnice, da sporoči celemu svetu prvo novico o umrčenju.

Warden Brown pa je vendar sklenil dati časnikarskim poročevalcem in množici zunaj eno koncesijo. Odredil je signale z zastavami, ki naj bi se pokazali nad hišo wardena, kakorhitro bi bil vsak morilec mrtev. Bela zastava je bila izbrana za Slocuma, modra za Smilerja, črna za Wodda in rdeča za Juigigo.

V jutranji zori dne 7. julija so povedli Slocuma iz njegove celice. Spremljala sta ga duhovnik Creen in Hogan in molil je z obema. Čeprav je bil blede kot smrt, je šel vendar pokoneci do stola ter sam sedel vanj. Državni detektiv Jackson in paznik McNeal sta ga privezala na stol. Slocum je pomagal obema privezati elektrode na noge. Dr. Charles McDonald je dal signal.

Kdo je prvi spustil elektriko, je ostala vedno skrivnost. Stari uslužbenec pravijo sedaj, da je bil paznik McNeal in da je dobil za to \$25.00. Čudna usoda je hotela, da je padel McNeal par let pozneje mrtev s svojega stola v uradu jetnišnice. Zadel ga je srčna kap.

Električni tok je žvignil skozi telo Slocuma. Človeška oblika se je nagnila naprej, vezi so se napele, a nato je bilo vse mirno.

Zdravniki so stopili naprej, a gledali na to, da se ni nikdo dotaknil stola ali obsojenca.

Prišel je nadaljni udarec. Zopet so se pokazali bliski na stolu in drugi udarec je brez vsakega dvoma ubil.

Par minutu pozneje je zaplapolala wardenova bela zastava. — Oznanjala je tragičen vest zbranim množicam pred jetnišnico. Vsi so spoznali, da je en morilec mrtev in da je bil Slocum prvi, ki je plačal za svoj zločin.

Tik, tik, tik, — so pričeli udarjati brzojavi in v istem trenutku so ponesle žice v celi svet vest, da je električni stol v Sing Singu izvršil svoje prvo strašno delo.

Smiler je pričel drugi s svojim smrtnim maršom. Pri njem sta bila kaplana Edgerton in Law. Šel je pokoneci k stolu, sedel nanj ter se priklonil pričam. Kakorhitro je dobil dva udarca, je zavihrala modra zastava v jutranjem vetru na hiš wardena.

Wood je stopil v eksekucijsko kamro s kaplanoma Creedonom in Hoganom. Skupina učenič doktorjev je sedela na klopih, namenje ni hza priče. Wood se je dejanski smejal prizoru na sedemindvajset učenič mož, ki so čakali, da ga vidijo umreti.

Črna zastava je kmalu zaplapolala v znamenje, da je storil električni stol svojo dolžnost.

Ker je bil sila močan ter zelo mrk, so se jetniški uradniki bali, da se bo Japonec Juigigo upiral eksekuciji. Prihranjen je bil za zadnjega.

Ko so ga vprašali v zadnji noči, zakaj ne skuša nekoliko spat, je Japonec odgovoril:

— What is the use?

Noben duhovnik ga ni spremljal, ko je šel v smrt. Čital je svojo lastno veroizpoved ter šel s sklenjenimi rokami, kot v molitvi.

Save the Easy Way BUY W.S.S.

vi. Koje bil mrtev, so razobesili zunaj rdečo zastavo in svet je vedel, da je vse končano.

Doktor je v posebnem ugotovilu izjavil, da je njegovo naziranje o usmrčenju zločincev končno vendar triumfiralo. Rekel je na profetičen način:

— Sistem je sedaj absolutno dovršen ter bo čbveljal.

Ko je dospelo truplo Smilerja v Harlem, so našli, da je bilo — zažgano. Ostala tri trupla so pokopali v živem apnu na jetniškem pokopališču. Skozi tri dneve, — podnevi in ponoči, so stražniki stražili grobove ter pazili nato, da jih ni nikdo ekshumiral. V sled skrivnosti in tajnosti prvih eksekucij prevladuje še danes naziranje, da so izvedli uradniki zelo slab "job" ob priliki teh prvih eksekucij.

Dokaz, kako splošna je bila ra dovednost z ozirom na električne eksekucije po celem svetu, hočemo navesti odstavek iz nekega uradniškega članka, ki je izšel v enem vodilnih londonskih listov:

— Tudi če bi bilo treba dveh električnih udarcev, — je izjavila Pail Mail, — bi ne bilo to nič hujšega kot pa je grd nastop rablja pri večalih.

Martin D. Loppy, prejšnji inženir na nekem transportu unijske armade, je bil peti, ki je umrl v električnem stolu. Zabodel je v New Yorku svojo ženo do smrti. Kaplan Edgerton ga je tolažil na zadnji poti in usmrčen je bil malo pred 12. uro dne 7. decembra 1891. Bil je prvi, ki je sedel na električnem stolu pred poldne.

Dne 8. februarja 1892 je bil usmrčen Charles McElvaine. To je bila šesta "seja". Bila je to prva eksekucija, pri kateri so bili na vzoči tudi časnikarji. Postava je bila izpemenjena v toliko, da je dovoljevala njih navzočnost.

— Šel je pokoneci in hitro, — je rekel paznik Derrenbacher, — sedel na stol ter rekel:

— Let 'er go!

Na predlog Tomaža Edisona se je na McElvaineu preiskusilo uporabo toka skozi roke meste skozi noge, a poskus se je izkazal kot nezadovoljiv in jetniške oblasti so se vrnile k staremu sistemu pritrditve elektrodov na noge.

Malo predno je bil Jeremija Cotto, sedmi usmrčen, odveden v eksekucijsko kamro, v jutru 28. marca 1892, so prinesli jetniku steklenico žganja, kajti njegove življenske sile so kaj hitro pojemale. Privikrat je bil dr. McDonald odsoten iz eksekucijske sobe. Dr. Irwine, jetniški zdravnik, je prevzel nadzorstvo. Policijski inšpektor Alex. Williams iz New Yorka je bila ena izmed prič. Cotto je bil obsojen na smrt, ker je prezeal vrt nekemu Frankesola v Brooklynu.

Fred McGuire iz Napanoch, ki je ustrelil Mrs. Noah Gregory v Middletown, ko je skušal ropati njen dom, je bil osmi, ki je umrl od elektrike. Čeprav blede je stopil v kamro povsem mirno, ter se hladno oziral naokrog.

Bil je prvi, ki je užival čast, da je umrl v novem električnem stolu in v novi hišici iz opeke, ki je stopila na mesto stare lesene barake.

Ker je ubil svojo ženo v Winfield, L., je bil usmrčen James Hamilton, neki duhovnik, dne 3. aprila 1893. Sedel je na stol ter se ozrl radovedno naokrog.

Bil je deveti, ki je umrl na električnem stolu.

(Konec.)

POZORI POZORI

Isabel je nov obdrti cenzur

DOMAČIH ZELJENIH ZDRAVIL

(Priloge za vsak dan)

Polje vsakega zdravlja je na kratko razloženo, za kaj in pri kateri bolezni se rabi

Ta cenzur bo vodnik k vašemu zdravlju Prište ponj še danes. Polje za bres plača.

MATH. FREIDRICH, Box 772, City Hall Sta. NEW YORK, N. Y.

(Dolje prihodnj.)

GOZDNI ROMAR

FRANCOŠKI SPISAL GABRIEL FERRY.

Na "Glas Naroda" prevedel G. P.

76

(Nadaljevanje.)

Vsled tega ponosnega odgovora je postal pustolovec popolnoma zmuden. Čutil je, da je razkrinkan. Medtem ko je skušal urediti svoje misli ter se delati kot človek, ki je žaljen v svojem ponosu, je nadaljeval Črni sokol:

— Zakaj skušate prevarati poštenega Indijanca? —
— Gomez ne slepari nikogar, — je odvrnil Mehikaneec. — Rekel sem vam že, da sem jaz poveljnik, edini poveljnik.
Črni sokol je dal svojemu tovarišu znamenje. Tudi sel se je tečaj s trdnim pogledom ozrl v pustolovec, da ga popolnoma zmede.
— Edini poveljnik, praviš? Gospodar tega vigrava iz platna? Poveljnik z zastavo, ki plapolja nad šotorom?
— Vse to sem jaz, — je rekel Mehikaneec.
— Čul sem laž, — je vzkliknil tedaj Črni sokol z močnim glasom. — Glavar kot jaz ne sme slišati dveh takih laži.
Sel je pričel igrati ulogo posredovalca ter prosil Črnega sokola, ki se je že hotel dvigniti, naj ostane na mestu. Nato pa se je obrnil proti Gomezu.
— Beli vojak, — je rekel, — se je norčeval iz svojih prijateljev, Indijancev, ali pa je hotel preiskusiti njih pamet. On dobro ve, da ni glavar s puško-dvocevko, s črnimi lasmi, ki že pričenjajo sveti ter visoko postavu.
Indijance je nato orisal zunanost Don Štefana.
— On ve zelo dobro, da ni ta vigrav iz platna njegova last in da tudi ni njegovo ime ono, katero je ponovil odmev step. To ime je ono nekega drugega glavarja. Ta glavar je majhen kot moj brat tukaj. Njegovo telo je gibčno kot trs, a močno kot deblo železnega drevesa.
— Kateri vojak je to? — je vprašal Gomez, da pridobi neke časa ter se iznebi osuplosti.
— Ta glavar je oni, ki je večer zvečer — in pri tem je pokazal na mesto, kjer je padel Indijaneec pod kopjem Diaza — ubil Panterja. Njegovo ime je Pedro Diaz. To ime so naši otroci pogosto s strahom izgovarjali.
Kaj naj stori Gomez, uničen od teže tehtnih dokazov? Ali naj prizna, da je govoril sel resnico? Stori je to.
Kljub temu pa bi takoj prekinil pogajanja, če bi bil zapazil ognjeviti pogled, katerega sta Indijanca izmenjala med seboj.
Črni sokol je nato zopet nagovoril Gomeza:
— Zakaj si lastiš naslov, — je nadaljeval, — ki ti ne pripada? Svoje mirovne besede hoče nasloviti in na poveljnika s puško-dvocevko ter na glavarja z železnim telesom. Kje sta oba?
— Z oddelkom naših sta se odstranila, da vprizorita lov na tirole ter dobita živila za naše vojnike, — je odvrnil Gomez s precejšno ravodušnostjo. Imel pa je opravka z močnimi nasprotni koma.
— Antilopa in Črni sokol bosta čakala na povratek obeh, — je odvrnil odločno Indijaneec. — Dotedaj pa bodo usta obeh vojakov nema.
Oba Indijanca sta zaprla zaničljivo oči, se zavila v svoje plašče ter se nista več brigla za navzočnost Gomza.
Ta sklep, čeprav žaljiv za samoljubje domnevanega glavarja je vsaj napravil konec njegovi zadregi. Teža poveljstva je bila prevelika in njegova improvizirana uloga pretežka, da bi se ne čutil olajšan, ko je bil oproščen te naloge do povratka Don Štefana in Diaza, katerega je pričakoval vsaki trenutek.
— Moji bratje doli bi radi izvedeli za besede indijanskega glavarja, — je rekel Gomez. — Kaj naj jim sporočim?
— Pojd, — je odvrnil Črni sokol.
Gomez se ni pustil prositi ter odšel po griču navzdol kot učenec, ki je završil sitno nalogo.
Povedal je svojim tovaršim vse posameznosti pogovora, a rekel, da se imajo le njegovi spretnosti in premetenosti zahvaliti, da bočeta Indijanca čakata na povratek Don Štefana.
Čas je potekel, a Don Štefana ni bilo od nikoder.
Med tem časom pa se je vrnil zelo živahen pogovor med obeh Indijancev, ki sta ostala v šotoru Don Štefana.
Črni sokol je od časa naprej, ko je prišel do prepričanja, da pravi voditelj odsoten in da je Gomez le njegova žalostna senca napravil drzen naert, pri katerem je hotel prevzeti nase vse nevarnosti izvršitve. Tema se je upiral sel ter hotel zase vse nevarnosti. Naert je bil naslednji:
Vsed katerega vira, vsled katerega slučaj sta mogoča oba voditelja dalj časa izostala iz taborišča kot sta sama mislila Indijanci bi lahko postavili oddelek svojih ljudi v zasledu ter na padli belokožec pri njih povratku. Če bi ta odsotnost trajala daleč v noč, bi Apači, katere bi vodil sel, napadli belokožec, ki bi gotovo izgubili ves pogum vsled odsotnosti voditelja. Poraz bi bilo skoraj gotov in Črni sokol je stavil razvnetega še predlog, da ostane v taborišču kot parlamentar in talec, da tem potom uspeva njih ču ječnost.
Vsed takega napada, vpricho tako neugodnih okoliščin so bil Mehikaneec izročeni Indijancem na milost in nemilost. Seveda je moral talec skoro gotovo izgubiti svoje življenje, a kaj je bila smrt za indijanskega glavarja, če je mogla njegova kri koristiti narodu? Sel je ta načrt popolnoma odobril, a hotel sam ostati v taborišču kot talec. Rekel je, da je veliko manjšega pomena, če izgubi rod navadnega vojnika kot pa če bi izgubil v resnici slavnega glavarja. Bila je to velikodušna tekma, ki je dolgo časa trajala.
— Telo Črnega sokola bo postalo zopet zdravo, — je rekel sel slovesno. — Kmalu bo zopet narodu na razpolago z močnim telesom in velikim duhom. Če umre glavar, bo trajalo jadikovanje vojakov več mesecev. Kdo pa bo po smrti Antilope sploh mislil na to, da je kdaj živ?

Črni sokol pa se je temu še vedno upiral.
— Moje telo je z železa, — je odvrnil sel. — Smola figovega drevesa ni bolj prožna kot je noga Antilope. V trenutku nevarnosti bo skočil z enim skokom preko ograje belokožcev. Z visoka tega grička bo skočil v sredino svojih vojakov. Kaj pa naj stori Črni sokol s svojo ranjeno ramo?
— Pričakoval bo smrti, neustrašeno, z očmi uprtimi v sovražnike in smejal se bo njih jezi in njih nožem.
Bilo je dragoceno življenje, katero je hotel ohraniti sel svojo rodu in vsled tega je postal še nujnejši v svojih prošnjah.
Medtem ko sta oba Apača tekmovala na velikodušen način s štetli Mehikaneec s smrtnim nemirom vse minute, ki so potekale, ne da bi se Don Štefan vrnil. Nikdo med njimi pa si ni želel njega vega povratka bolj kot Gomez, ki se ni nobene stvari bolj bal kot to, da bi moral zopet stopiti pred oba Indijanca kot načelnik belokožcev.

(Dalje prihodnjič)

Konvencija J. R. Z.

(Nadaljevanje.)

To so reforme, ki so absolutno potrebne v demokratski državi, če hočemo ustvariti trdno podlago, na katero lahko gradimo gospodarstvo v državi, da ga razvijemo do najpopolnejše forme. Politična stranka ki ne pristane na te minimalne socialne reforme in katere poslanci v postavočajnem zboru ne pokažejo dejansko, da so zanje, je proti ljudski in nedemokratski, ne glede na njegovo radikalno ime, ki si ga najbrž lasti po krivici.

Smelo lahko trdim, ker se to obetila na svoji koži, kar bom povedal, da so bili jugoslovanski delavci in mali kmetje najbolj izkoriščani ljudje v nekdanji avstro-ogrski državi. Posledica tega izkoriščanja so bile, da so se ju goslovanski delavci in mali kmetje izseljevali trumoma v tuj svet.

Odhajali so v Nemčijo, kjer je bila posebno za rudarje prva etapa, da so zaslužili potrebni denar za nadaljno pot. Šli so v Egipt, Maroko, Združene države, Kanado, Mehiko, Brazilijo, Argentino in v druge južno-ameriške republike. Odhajali so v Avstralijo, Novo Zelandijo in naletel sem na nje celo na Japonskem. Iz lastne skušnje trdim, da kamor sem prišel na svojih širnih potovanjih v prejšnjih letih, sem naletel na Jugoslavo — Slovence, Hrvat ali Srba, tako da se mi je zdelo, da tisti pregovor o židih, ne velja zanje, ampak za Jugoslavo. In če sem vprašal po vzrokih, bili so odgovori vedno enaki. Ni bilo kruha, ali pa, pdo naj živi v policijski državi, v kateri ti je vedno birje za petami. In med temi izseljenici ki bi ostali doma navadni siromašni delavci, sem naletel na bogate in vsakovrstne podjetnike, poljedelce in dobro situirane, delavce, nikdar pa ne take velike siromake, kot sem jih videl doma na Slovenskem. In ob taki priliki sem dejal, da pride čas, ko se bo vse to kruto maščevalo nad policijsko avstro-ogrsko

državo. Ta čas je prišel, stara avtokratična avstro-ogrška država je razbita in iz nj so vzkille nove države, ki so na svoj prapor zapisale demokracijo, kot dokaz, da pometejo z vsem, kar je ostalo gnilega in trhlega kot dedščina stare policijske avstro-ogrške države in zgrade na principih demokracije nove države, v katerih bo vse ljudstvo deležno blagostanja, ki ne bo samo raj za privilegirane sloje, ampak bodo države res, kar z demokracijnim duhom prepojeni ljudje razumejo besedo domovina.

Iz podrtin policijske države je izšla tudi Jugoslavija, ki dobi svojo pravo vladno formo šele na postavočajni skupščini. Ali narodno predstavništvo ne sme čakati (da se snide ustavodajna skupščina, določi vladno formo in prepusti socialne reforme bodočemu postavočajnemu zboru. Naloga sedanjega narodnega predstavnštva je, da se loti takoj socialnih reform in jih prične izvrševati ne glede na to, kakšne vladno formo izdela ustavodajna skupščina in kakšne socialne zakone sprejme bodoči postavočajni zbor. Jugoslovansko ljudstvo želi in zahteva, da prične narodno predstavništvo izdelovati socialne reforme, ki so nujno potrebne in dokazujejo, da sedanja Jugoslavija ni le kopija stare in gnile avstro-ogrške države, ampak da je mlada demokracija, ki se pošteno rudi, da odpravi vse podedovane krivice iz nekdanje avtokratične države. Le takojšnje in resno delo narodnega predstavništva na socialnem polju bo premetalo jugoslovansko ljudstvo, da avtokracija trohni na zgodovinskem gnojšču, mlada jugoslovanska demokracija se pa pošteno trudi, da ustvari državo brez privilegijev, v kateri bo blagostanje za vse in ne samo za nekatere izvoljene sloje.

Naš cilj je blagostanje in udobnost za vse, razredne razlike mo

PREDNO ZAMORETE POTOVATI V STARI KRAJ

Imeti morate potni list ali pos od konzula. Ravno tako morate tudi imeti potrdila in izkaznice, da ste zadostili določbam dohodninskega zakona (Income Tax). Ako pridete brez tega v New York, imate samo nepotrebno sitnost. Vseled tega je najbolje, da si to že prej uredite, in v tem slučaju se obrnite na mene in jaz vam bom dadevo dovoljno uredil. Izdelujem tudi vsa v notarski posel spadajoča dela.

ANTON ŽBASNIK, Javni Notar,
soba 722 Bakewell Building, Pittsburgh, Pa. — Corner Diamond and Grand Sts.
(Nasproti Court House.)

ALI STE BOLNI?

Ako imate kako bolezen, ne glede na to, kako dolgo in ne ozirajo se na to, kateri zdravnik vas ni mogel ozdraviti, pridite k meni. Vrnili vam bo vaše zdravje.

Odzajenje ali pa pomanjkanje denarja naj vas ne zadržuje. Vse zdravim enako: bogate in revne. Jaz sem v Pittsburghu najboljši specialitet za moške in sem nastanjen že mnogo let. Imam najboljšo opremljen urad, tudi stroj za X-zarka, v kateri moram videti skos vas kakor skos stekla. Imam svojo lastno lekarno v kateri se nahajajo vse vrste domačih in importiranih zdravil. Ne bodite boječi in pridite k meni kot k prijatelju. Govorim v vašem jeziku. En obisk vas bo prepričal kaj morem za vas storiti.

Imam Erlichev eliksir 600 za krvne bolezni in zdravim bolezni v nekaj dneh. Ozdravil sem tisoče slučajev celobolnosti, kašne bolezni, revmatizma, ščedične in jetrne bolezni, erbenje monole in vse kronične bolezni.

EMERINE CENE.

Prof Dr. H. G. BAER, Pittsburgh, Pa.

311 Smithfield St. nasproti pošte

VAŽNO. — Odšli ste in prinesli s seboj.

POEZIJE

IVANA ZORMANA

PRVA ZBIRKA SLOVENSKEH PESMI V AMERIKI

Cena \$1.25

Pišite po to lepo knjigo na sledeči naslov:

IVAN ZORMAN

6820 Edna Avenue Cleveland, O.

Narediti je prihoditi snov

Phelps črta

Prihodna odplutja na Grško ali Trst

Parnik Argentina Nov. 15
Parnik Belvedere (konca Nov.)
Nek ameriški parnik (konca Nov.)

Parniki odplujejo s pomola 7. ob vnozuju 41. ulice, Brooklyn

PHELPS BROS & CO.

17 Battery Place

New York

rajo po železnem in večnem zakonu evolucije izginiti, mlada jugoslovanska država mora postati pravi dom vsega jugoslovanskega ljudstva, tako da jo je pripravljeno braniti z vsemi sredstvi proti sovražnikom napredka in svobode ob strani drugih demokracijnih ljudstev, ki stremijo naprej k luči in svitlobi.

(Dalje prihodnjič.)

RUMUNSKA KRALJICA JE BILA ARETIRANA.

Pariz, Francija, 6. novembra.

Danes je dospela iz Ženeve brzokavka, da je bila na švicarski meji aretirana rumunska kraljica Marija. Šele potem, ko je bila pet ur v zaporu, se je zamogla dodbra izkazati, nakar so jo izpustili.

NAŠI ZASTOPNIKI

kateri so pooblašteni pobirati naročnino za dnevnik "Glas Naroda".

Vsak zastopnik ima potrdilo na svoto, katero je prejel in jih roje kom pripravljamo.

Naročnina za "Glas Naroda" je:

Za celo leto \$4.00; za pol leta \$2.50

za šest let \$12.50.

San Francisco, Cal.: Jakob Lovšin

Denver, Colo.: Louis Andolske in Frank Skrabec

Pueblo, Colo.: Peter Orlig, John Germ, Frank Janes in A. Kochevar

Salida, Colo. in okolišč.: Louis Costello

Somersel, Colo.: Math. Kernely

Indianapolis, Ind.: Alois Rudman

Clinton, Ind.: Lambert Bolskar

Chicago, Ill.: Joe Bortli, Joe. Eliah

Joe. Beym

Joliet, Ill.: Frank Bannich, Frank

Laurel in John Zabelt.

Mascoutah, Ill.: Fr. Augustin

La Salle, Ill.: Matija Komp.

Livingston, Ill.: Mich. Cisar

North Chicago, Ill. in okolišč.: Ant

Kobal in Math. Ogrin

St. Chicago, Ill.: Frank Črna

Springfield, Ill.: Matija Barborič

Waukegan, Ill.: Frank Petkovšek

Franklin, Kans. in okolišč.: Frank

Laakovic

Frederick, Kans.: Rok Firm

Kings, Kans.: Mike Penci

Kilzmillier, Md. in okolišč.: Frank

Vodopivec

Chisholm, Minn.: Frank Gović, Jak

Petric

Calumet, Mich. in okolišč.: M. J

Kobe in Pavel Šaltis

Aurora, Minn.: L. Perutek

Eveleth, Minn.: Louis Gović

Gilbert, Minn. in okolišč.: L. Vaso

Hibbing, Minn.: Jan. Poula

Virginia, Minn.: Frank Horvatič

Ky, Minn. in okolišč.: Frank Gouda

St. Louis, Mo.: Mike Grabrian

Great Falls, Mont.: Math. Urih

Klein, Mont.: Gregor Kobec

Govanada, N. Y.: Karl Sternika

Little Falls, N. Y.: Frank Masla

Barberton, O. in okolišč.: Frank Fo

je in Alb. Poljanec

Collinswood, O.: Math. Slapnič

Cleveland, O.: Frank Sakur, Čes

Karling, Frank Meh in Jakob Čes

olk.

Lorain, O. in okolišč.: Louis Balaz

J. Kunka in M. Ostroek

Niles, O.: Frank Koprivšek

Youngstown, O.: Anton Kilič

Oregon City, Ore.: M. Jankin

Albany, Pa.: M. Klarich

Ambridge, Pa.: Frank Jakša

Bannock, Pa.: Louis Hribar

Broughton, Pa. in okolišč.: Anton

Igavec

Burdas, Pa. in okolišč.: John

Demlar

Cosmopolis, Pa.: Ivan Pajž, Vito

Rovanek

Chidaga, Pa.: Anton Jankin in Ant

Kosoglov

Dunka, Pa.: Jos Ostabica

Export, Pa.: Louis Supanek

Forest City, Pa.: Mat. Kamin

Freel, Pa.: Ant. Valentinc

Greenburg, Pa. in okolišč.: Frank

Novak

Montclair, Pa. in okolišč.: Frank

Jordan

Imperial, Pa.: Val. Potornal

Johnstown, Pa.: Frank Gahvra in

John Poljanec

Luzerne, Pa. in okolišč.: Anton

Osočnik

Munster, Pa. in okolišč.: Fr. Domian

Moos Run, Pa.: Frank Matok in Fr

Podglašk

Pittsburgh, Pa. in okolišč.: U. B

Jakovčič, Z. Jakša, Karlich Mat. in

I. Maglar

Shiplan, Pa. in okolišč.: Marth

Kovach

Shiplan, Pa. in okolišč.: S. Pord

Stockton, Pa.: Anton Hren.
Turtle Creek, Pa. in okolišč.: Frank
Schifrer.
West Newton, Pa.: Josip Jovan.
White Valley, Pa. in okolišč.: Jurj
Previc.
Willock, Pa.: J. Petermel.
Black Diamond, Wash.: G. J. Po
renta.
Coketon, W. Va.: Fr. Koclan.
Thomson, W. Va. in okolišč.: A.
Korenchar.
Millwaukee, Wis.: Andrew Fox, Jo
sip Tratnik.
Shibohgan, Wis.: John Stampel in
H. Svetlin.
W. Allis, Wis.: Frank Skok.
Rock Springs, Wyo.: Louis Ta.
cher in A. Jankin.

Rad bi izvedel za naslov mojega

bratrance JOŽEFA JANEŽ, doma

iz Prezida, za prijatelja

MARTINA MLAKAR, doma iz

Babinega polja, ter ANTONA

STIMAC, podmače Ulčar iz

Ribnika pri Osilnici. Prosim, da

se mi oglašijo. — John Janež,

Glenwood, Ga. (8-11-11)

VAŽNO NAZVANILLO.

Pisarna Jugoslovanskega gene

ralnega konzulata v New Yorku

se preselila iz hiše št. 436 W

23. St. v razširjene prostore Srh

skega Doma v New Yorku. Kdor

ima s konzulatom kaj opravka,

naj se obrne na sledeči naslov:

Consulat General of the King

dom of the Serbs, Croats and

Slovenes, 443 W. 22 St., New

York, N. Y. (15-10-15-11)

Rada bi izvedela za svojega moža

JANEZA ROZMANA, doma iz

Vevč pri Devici Mariji v Polju

pri Ljubljani. Po poklicu je ma

šinist in je velike postav. Pred

16 leti me je zapustil še v sta

rem kraju in pozneje sem ga sa

mo enkrat videla. Kdor ve za

njegov naslov, naj ga pošlje na

uredništvo tega lista, za kar mu

bom zelo hvalečna. (8-11-11)

Kje je ŠTEFAN RAVNIKAR?

Rejen je v Izlahak St. 1, fara

Čimšenik, občina Atišče, okraj

Litija. Svoječasno se je nahajal

v Clintonu, Ind. in je imel Box

154. Kdor mi naznani njegov

naslov, mu dam rad nagrado —

Ignacij Ravnikar, vas Izlake št.

1, pošta Ioke, Zagorje ob Savi,

Slovenija, Jugoslavija.

(8-11-11)

HARMONIKE